VERSLAG

Rondetafel 1
'Slachtoffers van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik'
Dinsdag 9 juli 2024

Aanwezigen: zie pagina 8

VERSLAG BIJEENKOMST

De voorzitter opent de bijeenkomst. Zij is onafhankelijk begeleider van deze rondetafelbijeenkomst. We hebben allemaal hetzelfde doel. Vandaag gaan we maximaal inzetten op gezamenlijke wijsheid. We gaan verfijnen en verdiepen zodat we helder krijgen wat nodig is.

De ambtenaren die namens de ministeries van JenV en VWS hebben deelgenomen aan de rondetafel als toehoorder en hebben geen inhoudelijke inbreng gehad.

Doel van deze bijeenkomst

Door de Tweede Kamer is een motie aangenomen waarin wordt verzocht te bevorderen dat een expertisecentrum georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik wordt opgericht. Met de aanwezigen willen we verkennen en samen vaststellen:

1. Over welke groep slachtoffers hebben we het precies?
2. Welke kennis en expertise is al aanwezig en/of beschikbaar?
3. Welke kennis en expertise ontbreekt nu?
4. Is aanvullende kennis en expertise nodig? En zo ja, wat dan voor welke groep?

Scope van deze bijeenkomst

- De betrokken ministers en staatsecretaris achten het van belang dat slachtoffers van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik op **een herkenbare plek terecht kunnen voor passende hulp- en ondersteuning** en ook dat op die plek kennis en expertise aanwezig is over de specifieke context waarin deze slachtoffers zich bevinden.
- Het gaat vandaag dan ook expliciet om de benodigde kennis en expertise voor de hulp en ondersteuning van deze slachtoffers en **NIET** over de kennis en expertise die nodig is voor de opsporing en vervolging van deze vorm van criminaliteit.
- We werken stap voor stap, om niet te snel conclusies te trekken in dit complexe vraagstuk. Daarom gaat het vandaag uitsluitend om **WAT** zou moeten worden ingericht of aanvullend nodig is en niet om **HOE** dit vervolgens moet worden ingebed. De ministeries beslissen over hoe kennis en expertise in het bestaande stelsel wordt ingebed.

De slachtoffers

- We hebben het over slachtoffers van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik. De context van deze vorm van criminaliteit lijkt het meest gelieerd aan (seksuele) uitbuiting. Concreet gaat het om (minderjarige) slachtoffers van (online) sadistisch (seksueel) geweld en/of uitbuiting (binnen- of buitenshuis) door een georganiseerd (kinderporno) netwerk en/of ouders, familie en/of derden.

Aanvulling rondetafel:

- *Derden worden toegevoegd aan de definitie (tweede bullet).*
- *Het gaat over verschillende slachtoffers. Het is het topje van de moeilijkste ijsberg. De vraag hoe groot de omvang van die ijsberg is, kan niet worden beantwoord. Dus onbekend is voor welke slachtoffers er wél voldoende goede hulp en ondersteuning is en voor wie niet.*
- De Nationaal Rapporteur gaat verdiepend onderzoek doen naar de aard en omvang. *Een*

aantal deelnemers aan de rondetafel geven aan dat de Nationaal Rapporteur veel knowhow heeft, maar niet op dit specifieke punt. Het belang van onderzoek wordt wel onderschreven maar actie zou niet moeten wachten op de uitkomsten van het onderzoek.

- *Gesproken wordt over de focus in de definitie bij kindermisbruik; de voorzitter* geeft aan dat het aandachtspunt van de motie juist is dat kinderen op dit moment slecht worden gezien. *De deelnemers aan de rondetafel geven aan dat helder moet zijn dat:*
  - *Het gesprek vaak met de ouders van slachtoffers plaatsvindt.*
  - *Slachtoffers vaak al volwassenen zijn als ze het misbruik - dat zij als kind meemaakten - bekend wordt.*

Wat we weten…

- De commissie Hendriks heeft ten behoeve van een onderzoek naar deze vorm van criminaliteit verschillende ervaringsdeskundigen, therapeuten en hulpverleners gesproken.
- Geconstateerd is dat slachtoffers de nodige drempels ervaren om bij de hulpverlening terecht te Komen.
- Terwijl de slachtoffers - door vaak traumatische ervaringen - ernstige gevolgen kunnen ondervinden.
- De (psychiatrische) problemen die slachtoffers ervaren zijn complex en vergen specialistische hulpverlening.

Aanvulling rondetafel:

- *Door de vaak traumatische ervaringen en angst van slachtoffers is het moeilijk om helder te krijgen welk type hulp nodig is. Wat er nodig is, krijg je moeilijk vertaald, omdat het perspectief en de wereld van slachtoffers zo anders is. Daardoor komt bestaande aangeboden hulpverlening, niet aan bij slachtoffers. Complex dekt dat woord niet.*
- *Anderen geven aan niets te missen in de beschrijving over wat de commissie Hendriks heeft geconcludeerd; complexe problemen en specialistische hulpverlening dekt de lading.*

…ten aanzien van de hulpverlening

- Er is gebrek aan ervaring met het behandelen van deze groep
- Er is (om die reden) onvoldoende kennis over een effectieve behandeling van deze groep
- Effectieve behandeling kan worden bemoeilijkt doordat slachtoffers gedurende de behandeling vaak nog onder invloed staan van het netwerk
- Terwijl de complexiteit van problematiek en trauma vaak langdurige behandeling vereist, waar nu vaak geen toegang tot is.
- Er is een gebrek aan zogenoemde ‘safe houses’ om deze groep slachtoffers veilig te houden gedurende de behandeling

Aanvulling rondetafel:

- *Het thema veiligheid gaat niet alleen om een gebrek aan ‘safe houses’. Het gaat over anonimiteit én veiligheid van slachtoffers zelf, van hun omgeving en van hulpverleners.*
- *Het programma Sterk is een goed voorbeeld; vrouwelijke slachtoffers van geweld binnen criminele netwerken en hulpverleners blijven anoniem en veilig.*
- *Aangegeven wordt dat slachtoffers een plicht hebben om te melden bij de politie om in aanmerking te komen voor een plek in een safe house. Slachtoffers kunnen dat vaak niet, bijvoorbeeld omdat ze nog onder invloed zijn van de dader(s) of het netwerk of zijn daar nog niet aan toe. Maar anderen geven aan dat er ook safe houses zijn waarvoor geen melding bij de politie nodig is. Ook zorgverzekeraars anonieme trajecten mogen aanbieden.*
- *Hulpverleners hoeven volwassenen niet verplicht te melden; kinderen wel.*
- *Er is onbekendheid bij hulpverleners en instellingen die slachtoffers opvangen over wat wel en niet mogelijk/nodig is. Ook bij zorgverzekeraars is onbekendheid.*
- *Bij uitzondering zijn hulpverleners bereid (persoons)gegevens af te schermen. Dat is nu*

afhankelijk van de individuele hulpverlener en dat zou niet moeten zijn. Daar zou een standaard protocol voor moeten zijn.
- *De Tweede Kamer werkt aan een motie die de anonimiteit van slachtoffers die hulpverlening nodig hebben, waarborgt.*
- *Aangegeven wordt dat de veiligheid van slachtoffers voorop staat, maar dat aangifte doen belangrijk is om daders te kunnen opsporen en vervolgen. Andere deelnemers geven aan dat er niets wordt bereikt met een aangifte: er verdwijnen veel dossiers, deze worden niet opgevolgd en/of de politie adviseert slachtoffers om geen aangifte te doen (door gebrek aan bewijs of de suggestie wordt gewekt dat de aangifte vals is). Een aantal deelnemers geeft aan dat de politie zaken niet oppakt, omdat het ongeloofwaardig zou zijn. De vraag is wat hieraan gedaan kan worden.*
- *Een slachtoffer komt vaak bij een hulpverlener terecht met een andere klacht.*
- *Slachtoffers en hulpverleners weten soms wel degelijk wat er aan de hand is.*
- *Ook de duur van die veilige opvang is van belang; slachtoffers moeten de zekerheid hebben dat ze, zo lang als dat nodig in de veilige opvang te blijven.*
- *Het gaat over een positief toekomstperspectief - een nieuw leven - voor slachtoffers zonder netwerk.*

Concluderend:

- Aanpassing laatste bullet: Er is een behoefte aan een veilige opvang (zoals een safe house) waar slachtoffers zich anoniem (zonder meldplicht) kunnen melden voor langdurige behandeling, opvang en begeleiding.

…ten aanzien van de ondersteuning

Er ontbreekt - binnen het bestaande aanbod - een herkenbare plek, onder verantwoordelijkheid van de overheid (i.v.m. met continuïteit en kwaliteit), met

a. Specifieke kennis over de context waarin deze slachtoffers zich bevinden, waaronder de dwingende controle vanuit het netwerk
b. Een veilig registratiesysteem voor slachtoffers, o.a. om kennis op te bouwen
c. Een netwerk van en aansluiting bij bestaande zorg- en hulpverlening structuren
d. Een goede samenwerking met regionale zedenteams en politieafdelingen die zich bezighouden met mensenhandel en georganiseerde misdaad
e. Een toegankelijke ingang voor (minderjarige) slachtoffers: 24-uur, anoniem, chat/telefoon

Aanvulling rondetafel:

- *Bij bullet d: wordt het voorbeeld in Duitsland genoemd; daar kan online bij politie melding worden gedaan. Dat wordt een beter meldsysteem gevonden.*
- *Aangegeven wordt dat de manier en het opvolgen van meldingen bij de politie van belang is in verband met de behoefte aan veilige opvang ook voor slachtoffers die géén melding willen doen.*

Eerste ronde: Wie is de doelgroep (wat is het topje)? Over wie hebben we het?

Door (een aantal van de) aanwezigen wordt het volgende naar voren gebracht over de kenmerken en mechanismes van de slachtoffers:

- Het misbruik start op jonge leeftijd en loopt door in volwassenheid.
- Het (minderjarige) slachtoffer ontwikkelt een dynamiek om dit te overleven. Die dynamiek maakt het moeilijk om gebruik te maken van reguliere hulpverleningssystemen.
- Het kind heeft ander begrip van wat ‘normaal’ is. De buitenwereld kan dat niet begrijpen omdat het niet te begrijpen is. Het gaat alle kaders van ons eigen begrip te boven. Het is niet rationeel. Je moet willen geloven wat je bijna niet kan geloven, op alle niveaus. Dat is cruciaal: je moet

erkennen dat bestaat wat jij denkt dat niet bestaat.

- Het slachtoffer leeft in twee werelden: in de 'echte' wereld en de wereld van het netwerk (de traumawereld).
- Hoge controle over het slachtoffer: gehoorzaamheid, controle over het leven (fysiek en mentaal).
- Slachtoffer kan of mag niet praten over de wereld in het netwerk.
- Slachtoffers zijn sterk afhankelijk van het netwerk en hebben groot wantrouwen tegen de politie.
- Er is vaak sprake van een disfunctionele, gefragmenteerde stoornis (gespleten persoonlijkheid).
- Seksueel misbruik is altijd aanwezig.
- Daders kunnen vrouwen en mannen zijn. Mannelijke daders zijn in de meerderheid.
- De rol van slachtoffer en dader is voor slachtoffer verwarrend, die rollen lopen door elkaar. Slachtoffers worden bewust dader gemaakt: onder dwang moeten zij vreselijke dingen doen. Schuld en schaamte bij slachtoffers is extreem.
- De slachtoffers die melden zijn relatief hoog intelligent.
- Het gaat over verschillende gradaties van geweld bij slachtoffers.
- We praten ook over (sekte gerelateerde) netwerken. Slachtoffers worden geprogrammeerd. Er is veel kennis aanwezig binnen de netwerken (collectieve intelligentie) om slachtoffers zo te hersenspoelen en programmeren dat ze niet in staat zijn om hulp te vragen. Het gaat om heel systematische indoctrinatie. Conditionering en geconditioneerd gedrag. Bovendien werkt het netwerk continue aan het dynamisch bewerken van bestaande én nieuwe programma's.
- We moeten oppassen dat we het 'programma' niet te groot maken. Als we dat doen, maak je de hulpverlening helemaal onmogelijk. Slachtoffers zijn geen puppets-on-a-string.
- Sommige slachtoffers komen bij de hulpverlening maar heel veel ook niet. De hulpvraag is ook gefragmenteerd. Dat maakt het voor hulpverleners lastig.
- Van de mensen die dit overkomt, komt slechts een kleine groep als kind bij de hulpverlening; veelal vaak pas als ze jongvolwassen of volwassen zijn. Het netwerk zorgt ervoor dat slachtoffers zo snel mogelijk weer onder controle van het netwerk zijn.
- Het omslagpunt dat een slachtoffer hulp gaat zoeken, is het moment dat een slachtoffer om wat voor reden dan ook onderuitgaat. Dat breekpunt kan op iedere willekeurige leeftijd zijn.
- Slachtoffers melden zich vaak met andere klachten (bijvoorbeeld verslaving of psychische problematiek). Soms wordt het misbruik langzaam duidelijk, bij veel slachtoffers wordt het nooit herkend.
- Mensen komen niet met een hulpvraag maar met een klacht. Die ze ook zomaar intrekken als het niet veilig voelt. Daardoor worden slachtoffers ook als ongeloofwaardig gezien. Er is interne verdeeldheid bij het slachtoffer zelf (de beweging te stoppen en de beweging om het te laten voortduren). Niet alle aanwezigen herkennen die ambivalentie. Ook bij politie is een tweedeling: degenen die de verdeeldheid snappen en geloven dat dit bestaat en zij die dat niet doen. Voorlichting aan officieren van justitie en politie zou onderdeel moeten zijn van het expertisecentrum.
- Het gaat over zware georganiseerde criminaliteit, over extreme en systematische martelingen door meerdere daders tegelijkertijd.
- Veel slachtoffers zijn op momenten (tijdelijk) overtuigd dat het netwerk weet wat zij denken.
- Zwangerschappen spelen een grote rol: ze worden gechanteerd met hun zwangerschap en/of kind, de kinderen zijn een aanvulling van het netwerk of ze worden geboren om (ritueel) te worden gedood.
- Er is er een rangen- en standensysteem van slachtoffers: sommigen zijn meer waard dan anderen.
- Alle slachtoffers hebben veel angst: de angst voor het misbruik en het geweld, om niet geloofd te worden, nooit te weten waar het gevaar is (dat kan overal zijn). De grootste angst is dat je naar de (jeugd)zorg, politie of justitie moet (ook in verband met infiltratie van het netwerk). Wie kan je vertrouwen? Wat is echt en wat niet? Het wantrouwen in het systeem is niet alleen een gevoel: die angst is reëel.

- Het fenomeen georganiseerd en gewelddadig misbruik van kinderen is anders dan dat iemand die een nare seksuele ervaring heef t meegemaakt. Het is niet te vergelijken. Wel zijn er overeenkomsten in wat er op dit moment ontbreekt en wat nodig is om slachtoffers en hulpverleners te helpen.

Tweede ronde: Wat kenmerkt de netwerken waarover we het hebben?

Door (een aantal van de) aanwezigen wordt het volgende naar voren gebracht over de kenmerken en mechanismes van de netwerken:

- De netwerken hebben een hoge mate van professionaliteit en organisatie: ze zijn goed georganiseerd en professioneel. Er is sprake van collectieve intelligentie, beproefde methodes, uitoefen van macht. De mindcontrol is professioneel, met een duistere ideologie.
- De netwerken werken met elkaar samen.
- De strategie om mensen te beïnvloeden komen bij alle slachtoffers overeen.
- De netwerken zijn internationaal georganiseerd en verspreid over de hele wereld. Hiërarchisch met suborganisaties (regionale organisaties): klein en groot.
- Iedereen wordt chantabel gemaakt; iedereen heeft iets te verliezen. Daardoor houdt iedereen elkaar in een wurggreep.
- Infiltreren in deze netwerken is haast onmogelijk. Ze maken iemand eerst chantabel: er wordt flink getoetst waarbij je een kind van alles aan moet doen. Dit weten we door verklaringen van slachtoffers die mensen bewust hebben moeten verleiden (targetten). Het chantabel maken is een werkzaam mechanisme. Er wordt een val rondom iemand gezet.
- Kernmerk van het netwerk: uitdaging vinden om risico's te lopen.
- Amateuristische netwerken proberen het na te bootsen. In de samenleving kan men daar geen onderscheid tussen maken.
- Het netwerk komt in alle lagen van de bevolking voor: van loopjongens tot mensen met zeer respectabele functies. Het is een soort piramide systeem.
- Het gaat om de meest zware criminaliteit van Nederland.
- Er gaat veel geld in de netwerken om. Geld is de uiteindelijke hoofdmoot, naast macht en lust. Soms gaat het ook om wapen- en drugshandel.
- De netwerken onderscheiden heel snel welke kinderen bruikbaar zijn en welke niet (meer en minder waard zijn).
- Ze beïnvloeden de leefwereld en media. Ze zaaien verwarring over wat echt is en wat niet. Netwerken stimuleren dat ook, zodat de kern ongeloofwaardig blijft.
- Het zijn netwerken met kinderen en volwassenen slachtoffers.
- In de meeste gevallen is familie van slachtoffers erbij betrokken. Als de familie een rol speelt, werken vooral de moeders mee in het netwerk. Kinderen worden soms ook door hun eigen ouders, gezin en/of familie verhandeld. Er heerst loyaliteit, het netwerk is de enige familie, zelfs als het geen familie is. Slachtoffers voelen zich verbonden met het netwerk.
- Vele netwerken hebben religieuze en/of ideologische kenmerken en een lange geschiedenis (vóór 1800).
- Ze maken methodisch gebruik van mindcontrol.
- Er is veel sadisme: martelingen, plezier in martelingen, met het doel om doelbewust DIS (Dissociatieve Identiteitsstoornis) te creëren.
- De indoctrinatie van het netwerk is duizendmaal ingewikkelder dan we denken. Dat serieus nemen, herkennen en erkennen is belangrijk.
- Het zijn gesloten en besloten groepen.
- Slachtoffers van families komen automatisch in het netwerk. Af en toe plukken ze willekeurig kinderen van buitenaf. Er wordt ook gerouleerd met kinderen. Kinderen worden in andere gezinnen geplaatst.

- Regulier wordt er wel netwerken opgerold, maar onderzoeken worden gesaboteerd, mensen gemanipuleerd zonder dat ze het in de gaten hebben.
- Aan het echt oprollen van de netwerken durft men zich niet te wagen; ook met mensen met een goede naam moet men durven aan te pakken.
- Daders worden vaak als een individuele psychopaat neergezet (als eenling), terwijl ze vaak in een netwerk zitten. Ze zitten in alle lagen van de bevolking, mannen en vrouwen.

Volgende rondetafelbijeenkomst: wat is nodig?

Iedereen wordt van harte bedankt voor de inbreng en het vertrouwen naar elkaar. Na de zomervakantie wordt een vervolg rondetafel georganiseerd om door te praten over wat er al is en wat nog nodig is als antwoord.

Aanwezigen en genodigden

Organisatie
Centrum Seksueel Geweld
Centrum voor Transitie
Ervaringsdeskundige
Fier
Filomena Rotterdam
Heelzorg
Kenniscentrum TGG (Transgenerationeel Georganiseerd Geweld)
Klinisch psycholoog
Emeritus assistant professor psychiatrie en expert op het terrein van seksueel trauma, dissociatieve stoornissen en ritueel misbruik
Mensenhandel Tilburg
Mensenhandel Breda
Spotlight
Spotlight
Sterk Huis
Stichting Misbruikt
Ministerie Justitie en Veiligheid, afdeling slachtofferbeleid
Ministerie VWS, afdeling maatschappelijke ondersteuning